

בש"פ 5358/23 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט העליון

בש"פ 5358/23

לפני: כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים
(השופט א' גורדון) מיום 12.7.2023 במ"ת
24865-01-23

תאריך הישיבה: כ"ה בתמוז התשפ"ג (14.7.2023)

בשם העוררת: עו"ד אופיר טישלר

בשם המשיב: עו"ד עידן גמליאל

החלטה

1. לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' גורדון) מיום 12.7.2023 במ"ת 24865-01-23, בגדרה הורה בית המשפט על העברת המשיב למעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני.

2. השתלשלות העניינים בהליך פורטה בהחלטות בית המשפט המחוזי, ולא אחזור על הדברים. בתמצית ייאמר

עמוד 1

כי למשיב מיוחסות עבירות של ניסיון שוד בצוותא ופציעה בנסיבות מחמירות בצוותא. בתחילת ההליך, שהה המשיב בתנאי מעצר בית בבית אמו, ובהמשך, לאחר שהפר תנאים אלו, נעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני. בחלוף כשלושה חודשים, ועל פי המלצת שירות המבחן, הורה בית המשפט המחוזי על העברתו של המשיב להוסטל בטבריה, וכפועל יוצא על הסרת הפיקוח האלקטרוני.

ביום 22.6.2023 הגיש שירות המבחן לבית המשפט המחוזי הודעת עדכון ולפיה ברח המשיב מההוסטל בו שהה, וביום 28.6.2023 הגישה העוררת בקשה לעיון חוזר, בה עתרה למעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריח. בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של המשיב עד להחלטה אחרת ובהמשך הורה על קבלת התייחסות שירות המבחן, אשר המליץ על שילובו של המשיב בחלופה חוץ ביתית. שירות המבחן ציין בתסקירו מיום 9.7.2023 כי "הניסיונות הרבים למתן טיפול בקהילה בהתאם לבקשותיו [של המשיב]... לא צלחו ודרדרו את מצבו... אנו מתרשמים כי תכנית טיפול בקהילה לא תאיין את מסוכנותו של הנער לטווח המידי והטווח הארוך".

בהחלטתו מיום 12.7.2023 עמד בית המשפט המחוזי על המורכבות הרבה שמעורר עניינו של המשיב, לנוכח התמונה העולה מתסקיר שירות המבחן ולפיה המשך טיפול בקהילה אינו מתאים למשיב, אף לא בתנאים של פיקוח אלקטרוני, מחד גיסא; ואילו החלופות המוסדיות עליהן המליץ שירות המבחן אינן ישימות, לאור עמדתו של המשיב שאינו מעוניין להשתלב בהן, מאידך גיסא. לפיכך, בשים לב להיותו של המשיב קטין, ולכך שבתקופה בה שהה במעצר בפיקוח אלקטרוני נרשמה לחובתו אך הפרה אחת שאינה חמורה, הורה בית המשפט המחוזי על העברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני בבית בן זוגה של אמו.

מכאן הערר שלפניי.

3. לאחר עיון, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל.

4. כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן המקיפים שהוגשו בהליך, ומהחלטות בית המשפט המחוזי, המשיב הוא קטין שנסיבותיו מורכבות. בעקבות קשיים התנהגותיים ורגשיים שחווה, שולב מגיל צעיר במסגרות חוץ ביתיות. במסגרות אלו, התמודד המשיב לא פעם עם קשיים בהסתגלות ובהיענות לגבולות המסגרת, שבעקבותיהם הועבר מעת לעת, ממסגרת למסגרת. עוד עולה מתסקירי שירות המבחן כי האירועים מושא ההליך הנוכחי אינם הסתבכותו הראשונה בפלילים, וכי בתקופה בה ביצע לכאורה את העבירות המיוחסות לו התנהל נגדו הליך פלילי נוסף. עוד בפתח ההליך, ולמעשה למשך כל אורכו, שב והבהיר שירות המבחן כי, לשיטתו, בשל חומרת מצבו של המשיב, העדר התובנה למצבו, והיותו מצוי בסיכון רב - הוא זקוק למסגרת בעלת גבולות ברורים בדמות חלופה חוץ ביתית "סגורה". חרף האמור, על רקע סירובו של המשיב להשתלב במסגרת חוץ ביתית כאמור, נעשו ניסיונות לתפור למידותיו חלופות מעצר הכוללות שיקום בקהילה, ולאחר מכן, העברתו למסגרת חוץ ביתית, "פתוחה" באופן יחסי, בהוסטל בטבריה. ברם, תחזיות שירות המבחן התאמתו, ואף המסגרת הטיפולית בהוסטל נמצאה בלתי מתאימה למשיב, אשר הפר את תנאיה וברח ממנה מספר ימים לאחר קליטתו. לא זו בלבד, אלא שבהמשך נעצר המשיב בדירתם של זרים, כשברשותו, לכאורה, סכין מתקפלת.

5. אכן, בהליכי מעצר ניתן משקל מיוחד להיותו של העצור קטין, ונבחנת באופן קפדני האפשרות להגשים את תכליות המעצר בדרך של חלופת מעצר, "שכן אספקלריית הטיפול בקטינים נושאת עימה ייחוד ומעניקה דגש מוגבר

עמוד 2

לשיקול השיקומי [...]"] (בש"פ 6502/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 (13.9.2010)). ראו גם: בש"פ 7265/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (8.11.2021); בש"פ 7525/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (24.11.2019)). ואולם בענייננו, דומה כי חרף הרצון להימנע ממעצר מאחורי סורג ובריח, בשל היות המשיב קטין - אשר בא לידי ביטוי במאמצים הרבים לשלבו בשיקום בקהילה, תחילה בתנאי מעצר בית ולאחר מכן במתכונת של פיקוח אלקטרוני, ובהמשך בהעברתו להוסטל בטבריה - בשלב זה, ובהיעדר נכונות מצד המשיב להשתלב בחלופה חוץ ביתית סגורה, אין מנוס ממעצרו מאחורי סורג ובריח.

כאמור, שירות המבחן שב והמליץ לאורך ההליך כולו על חלופות טיפוליות חוץ ביתיות, וסבר כי חלופות אלה הן שיעניקו מענה למצבו של המשיב. בתסקיר שירות המבחן העדכני, שהוגש ביום 9.7.2023, צוין כי הניסיונות לשיקומו של המשיב בקהילה לא צלחו - אלא אך דרדרו את מצבו. בשים לב לאמור, חזר שירות המבחן על המלצתו לשלב את הקטין בקהילה שיקומית לטיפול בהתמכרויות או במעון נעול, וצוין כי אין בחלופה אחרת, לרבות מעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני, כדי להקחות את העילות למעצרו. חלופה חוץ ביתית כזו, לשיטת שירות המבחן, היא זו שתספק את הגבולות הברורים להם נזקק המשיב, ותאפשר לו, כך יש לקוות, להשתלב באפיק שיקומי שישא פרי; ובד בבד, היא זו שתאיין את מסוכנותו. ודוק: להערכת שירות המבחן, מעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני, תוך ניסיון לשקמו בקהילה, לא רק שלא יעניק מענה הולם לעילות למעצרו של המשיב, אלא שבהסתמך על ניסיון העבר, אף לא יועיל לשיקומו.

כידוע, תסקיר שירות המבחן אמנם אינו כובל את שיקול דעתו של בית המשפט, אולם הוא מהווה כלי עזר משמעותי עבורו בבואו לבחון חלופות למעצר, וסטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן תיעשה אך מטעמים כבדי משקל (ראו: בש"פ 449/22 אבו חמיד נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (2.2.2022); בש"פ 6890/21 מדינת ישראל נ' שריף, פסקה 15 (17.10.2021); בש"פ 35/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (23.1.2018)). להמלצת שירות המבחן משקל מיוחד בעניינם של קטינים, שלהיבט השיקומי שמור מקום מרכזי בהליכי מעצרו. יתרה מכך, נסיבותיו האישיות של המשיב, והקשיים בשמירה על התנאים שהוטלו עליו בהליך המעצר איתם הוא מתמודד, מדגישים את הצורך בהסתייעות בהערכתו של שירות המבחן, המתבססת על היכרותו עם המשיב ועל מומחיותו המקצועית. משכך הם פני הדברים, סבורני כי חרף הרצון להימנע ממעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריח, לא היה מקום לסטות בעניינו פעם נוספת מהמלצות שירות המבחן, ולהורות על העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני.

6. לכך יש להוסיף, כי בחינת החלופה הקונקרטית שאומצה בענייננו לגופה, מעלה כי זו אינה מעניקה מענה הולם לעילות למעצרו של המשיב. מקום החלופה שהוצע הוא כאמור בבית בן זוגה של אם המשיב, בו התגורר המשיב בתקופה בה ביצע את העבירות לכאורה, ובו לדברי בן הזוג, התחבר המשיב לגורמים שוליים. בן הזוג, אשר הוצע כי ישמש כמפקח - ומבלי להטיל ספק במסירותו לטיפול במשיב - עובד בחלק ניכר משעות היום, והעיד על עצמו כי הוא בעל עבר פלילי עשיר הגם שאינו מהשנים האחרונות. אשר לאמו של המשיב, הגם שאין חולק כי היא רתומה למלאכת הפיקוח, תואר כי אין באפשרותה להוות גורם סמכותי ומציב גבולות למשיב. בהקשר זה יוזכר, כי אמו של המשיב היא שפיקחה עליו בתקופה בה הפר את התנאים המגבילים שהוטלו עליו, בטרם הועבר להוסטל בטבריה. בשים לב לאמור, ספק אם יש בתוספת המפקחת השלישית שהוצעה, חברת משפחה אשר יכולתה להציב גבולות למשיב אינה ברורה, כדי להשלים את מערך פיקוח ולהפכו לאפקטיבי. בנסיבות אלה, סבורני כי בשים לב למקום החלופה, כמו גם למערך הפיקוח, שהוא אמנם הדוק מזה שהוטל על המשיב בעבר, אולם אינו משמעותי דיו - אין בחלופה הקונקרטית שהוצעה כדי לספק מענה לעילות למעצרו של המשיב, ולאפשר להימנע ממעצרו מאחורי סורג ובריח.

סוף דבר - הערר מתקבל, ואני מורה על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים נגדו מאחורי סורג ובריח. למותר לציין, כי

עדיין פתוחה בפני המשיב הדרך לפנות בבקשה לשילובו באחת החלופות החוץ ביתיות עליהן המליץ שירות המבחן.

ניתנה היום, כ"ח בתמוז התשפ"ג (17.7.2023).

שׁוֹפֵט
